

महाराष्ट्रातील प्रत्येक तालुक्यात प्रतिनिधी नेमणे आहे. बातम्या व जाहिराती ७५८८००५००२ या नंबरवर व्हाट्सअप करा.

महाराष्ट्रातील जनसामान्यांच्या न्याय्य व हक्कासाठी लढणारी शक्ती

महाराष्ट्र जनशक्ती

मुख्य संपादक : प्राचार्य डॉ. हसन इनामदार

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्रशिक्षण संचालकालय, मुंबई
अपडेटेड TO HARRIS STATE BOARD OF TECHNICAL EDUCATION MEMBR
श्री. कृष्ण राविकांत शिंदे
मातोश्री डॉ. कविता राविकांत शिंदे
P.G.D.M.L.T.
(ADVANCE D.M.L.T.)
आवृत्ती : १२ (१२ महिन्यांचे)
पदवी : B.Sc
आवृत्ती : १२ (१२ महिन्यांचे)
पदवी : B.Sc
आवृत्ती : १२ (१२ महिन्यांचे)
पदवी : B.Sc
१४०१११११
१४०१११११
१४०१११११

छत्रपती संभाजीनगर (औरंगाबाद)

वर्ष : तिसरे

अंक : १६३ वे

दिनांक : ०८/०६/२०२६

वार : सोमवार

"महागाईचे 'अच्छे दिन' आले; शिंदेंना गावी जाण्याशिवाय पर्याय नाही" - अंबादास दानवे

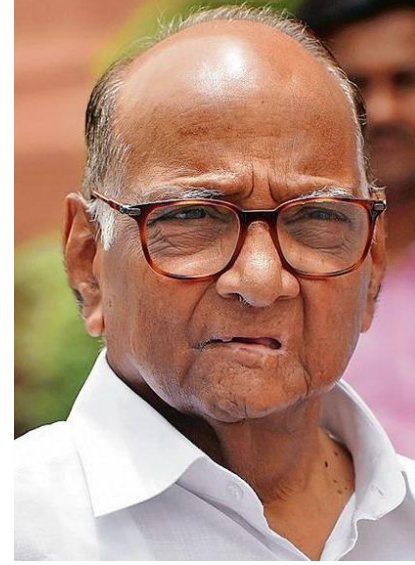


छत्रपती संभाजीनगर : देशात 'अच्छे दिन'चे आश्वासन देऊन सत्तेत आलेल्या मोदी सरकारने प्रत्यक्षात मात्र महागाईचेच अच्छे दिन आणले असून, यामुळे सामान्य जनता होरपळून निघाली आहे, असे म्हणत उबाठाचे नेते अंबादास दानवे यांनी सरकारवर निशाणा साधला आहे. छत्रपती संभाजीनगरात वाढत्या महागाई आणि इंधन दरवाढीविरोधात आयोजित 'जनआक्रोश आंदोलना'दरम्यान ते माध्यमांशी संवाद साधत होते. यावेळी गॅस सिलिंडर डोक्यावर घेऊन छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या पुतळ्यास फेरा मारला, महिलांनी गॅस सिलिंडरला हळदीकुंकू वाहून त्याचे पुजन केले. आंदोलनादरम्यान शिवसैनिकांनी केंद्र आणि राज्य

सरकारविरोधात जोरदार घोषणाबाजी केली. इंधन दरवाढ रद्द झालीच पाहिजे, मोदी सरकारचे करायचे काय, खाली मुंडके वर पाय, वारे मोदी तेरा खल, सस्ती दारू महंगा तेल, महागाई हटाव, मोदी हटाव आणि शिवसेना जिंदाबाद अशा घोषणा देत उबाठाच्या कार्यकर्त्यांनी सरकारविरोधात आंदोलन केले. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांना ठाणे जिल्ह्यातील शासकीय कार्यक्रमाचे निमंत्रण न दिल्याबद्दल विचारले असता दानवे म्हणाले, नवी मुंबई हे शहर ठाणे जिल्ह्यातच येते आणि एकनाथ शिंदे हे त्या जिल्ह्याचे पालकमंत्री आहेत. असे असतानाही जर त्यांना त्यांच्याच कार्यक्षेत्रातील शासकीय कार्यक्रमात बोलावले जात

नसेल, तर राजकारण कोणत्या दिशेने चालले आहे हे स्पष्ट होते. वास्तविक पाहता, महायुतीला आता एकनाथ शिंदे नकोच आहेत. अंबादास दानवे पुढे म्हणाले की, भाजप आणि शिंदे गटात सध्या केवळ 'आडवा आणि जिरवा' असे राजकारण सुरू असून महायुतीमधील वातावरण पूर्णपणे खराब झाले आहे. मुख्यमंत्र्यांच्या नाराजीवर खोचक टिप्पणी करताना ते म्हणाले, एकनाथ शिंदे नाराज होऊन फार फार तर काय करतील? दोन-तीन दिवस गावी जाऊन येतील, याशिवाय त्यांच्याकडे आता दुसरा कोणताही पर्याय उरलेला नाही, अशी बोचरी टीकाही दानवे यांनी यावेळी केली.

"घरगुती गॅस महागला, जनतेची कोंडी वाढली; पवारांचा मोदींना इशारा"



पुणे : देशभरात दैनंदिन वापरातील आणि जीवनावश्यक वस्तूंच्या किमती आधीच गगनाला भिडलेल्या असताना, केंद्र सरकारने सर्वसामान्य जनतेला महागाईचा आणखी एक तीव्र झटका दिला आहे. घरगुती वापराच्या एलपीजी गॅस सिलिंडरच्या (LPG Gas) दरात थेट २९ रुपयांची वाढ करण्यात आली आहे. या निर्णयामुळे सामान्य नागरिकांच्या किचनचे बजेट पूर्णपणे कोलमडणार आहे. केंद्राच्या या धोरणावर राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरदचंद्र पवार) पक्षाचे अध्यक्ष शरद पवार यांनी कडाडून टीका केली असून, सत्ताधाऱ्यांना याची राजकीय किंमत मोजावी लागेल, असा इशारा दिला आहे. या दरवाढीवर आपली पहिली प्रतिक्रिया देताना ज्येष्ठ नेते शरद पवार यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या आर्थिक धोरणांवर निशाणा साधला. ते म्हणाले, "हे असंच चालणार, हे दर सातत्याने वाढवले जात आहेत. या वाढत्या महागाईचा थेट परिणाम आज सामान्य माणसाच्या संसारार होत आहे. पंतप्रधानांनी सुरुवातीला आम्ही महागाई नियंत्रित करत असल्याचे सांगितले होते. पण, 'नियंत्रित'

करणे याचा अर्थ जनतेला टप्प्याटप्प्याने महागाईचे धक्के देणे, हेच त्यांचे सूत्र बनले आहे. या निर्णयाची राजकीय किंमत सत्ताधाऱ्यांना योग्य वेळी नक्कीच कळेल." ही दरवाढ १४.२ किलोच्या घरगुती सिलिंडरवर करण्यात आली असून, गेल्या तीन महिन्यांतील ही दुसरी मोठी वाढ आहे. यापूर्वी ७ मार्च रोजी सिलिंडर थेट ६० रुपयांनी महागला होता. नव्या दरवाढीनुसार प्रमुख शहरांतील किंमती पुढीलप्रमाणे आहेत. मुंबईमध्ये आधीचा दर ९१२.५० रुपये होता, तो आता ९४१.५० रुपयांवर पोहोचला आहे. तर राजधानी दिल्लीत गॅस सिलिंडर ९१३ रुपयांवरून थेट ९४२ रुपयांवर गेला आहे. घरगुती गॅससोबतच व्यावसायिक सिलिंडरच्या दरानेही उच्चांक गाठला आहे. १ जून रोजी पेट्रोलियम कंपन्यांनी व्यावसायिक गॅसच्या दरात ४२ रुपयांची वाढ केली होती. धक्कादायक बाब म्हणजे गेल्या पाच महिन्यांत १९ किलोच्या कर्मशियल सिलिंडरचे दर तब्बल दुप्पट झाले आहेत. १ जानेवारीपूर्वी या सिलिंडरचा दर १५८० रुपये होता. १ जून रोजी हाच दर थेट ३,११३.५० रुपयांवर जाऊन पोहोचला आहे. पेट्रोल-डिझेल आणि गॅसच्या वाढत्या किमतीमुळे नागरिक आधीच मेटाकुटीला आले आहेत. त्यातच एलपीजी गॅसचे उत्पादन करणाऱ्या सरकारी तेल कंपन्यांना अजूनही प्रत्येक घरगुती सिलिंडरमागे सुमारे ७०३ रुपयांचा तोटा सहन करावा लागत असल्याचे म्हटले जात आहे. त्यामुळे आगामी काळात गॅस आणखी महागण्याची भीती बाजार तज्ज्ञांकडून वर्तवली जात आहे.

"रेव्ह पार्टीवाल्यांवर थेट 'मकोका' लावा; राऊतांनी पराभवाचे आत्मपरीक्षण करावे - शिरसाट"

छत्रपती संभाजीनगर : महाराष्ट्रात रेव्ह पार्टीचे प्रमाण वाढत चालले आहे, त्याला काही लोकं पाठिंबा देत आहेत. तरुण मुले अशा पाट्यांना जातात अशाने तरुण पिढी बर्बाद होत आहे. पोलिसांनी यांच्यावर कारवाई केली पाहिजे. रेव्ह पार्टी करणाऱ्यांवर मकोका लावला पाहिजे, असे शिवसेना प्रवक्ते संजय शिरसाट यांनी म्हटले आहे. निदा खान प्रकरण काही नाशिकपुरते मर्यादित नाही. माजी खासदार जलील यांना अटक केल्याशिवाय या प्रकरणात पुढे काहीच सापडणार नाही. त्यानेच मतीन पटेल यांच्याकडे निदा खान

यांना पाठवले होते, असे सुद्धा शिरसाट यांनी म्हटले आहे. संजय शिरसाट म्हणाले की, कंत्राटदार काम घेतात आणि ते दुसऱ्या कंत्राटदाराला देतात. दोघांनी आपला नफा काढल्याने ते काम चांगले होत नाही. मुख्यमंत्र्यांना मी याबाबत माहिती दिली आहे. ते यावर कारवाई करणार आहेत. युद्धामुळे गॅस सिलिंडरचे दर वाढले आहेत. पेट्रोल-डिझेल बंद झाले तरच या किंमती वाढणे बंद होणार नाही. संजय राऊत हे घरी बसून सर्व काही बोलत असताना त्यांना वस्तूस्थिती माहिती

नाही. संजय शिरसाट म्हणाले की, लोकसभा ते मनपा निवडणूक झाली आता विधान परिषद निवडणूक होत आहे. प्रत्येक निवडणूक झाल्यावर मविआचा पराभव झाल्यावर बॅलेटवर निवडणूका घ्या, अशी विधाने मविआच्या नेत्यांकडून केली जातात. या संदर्भात ते सुप्रीम कोर्टात सुद्धा गेले. निवडणूक आयोगाने तिथे सर्व पुरावे सादर केले आहेत. सुप्रीम कोर्टाचा निकाल लागल्यानंतर पुन्हा पुन्हा त्यांच गोष्टी लोकांसमोर आणणे. आणि सर्व EVM वर ढकलण्याचे काम संजय राऊत

करत आहे. त्यांनी संघटन कमी पडतंय हे मान्य केले पाहिजे. मविआत फुट पडल्याने त्यांचा पराभव होत आहे. संजय शिरसाट म्हणाले की, सुप्रिया सुळे यांच्याकडे पुरावे दिले आहेत त्यामध्ये मविआतील कोणी पैसे घेतल्याचे त्यांना माहिती असेल तर त्यांनी त्यांची नावे जाहीर करावी. त्यांना थांबवले कोणी आहे? तुमच्याकडे पुरावे असतील तर ते समोर आले पाहिजे. अर्धवट आरोपांना लोकं गांभीर्याने घेत नाहीत. तुमच्यातील बेबनावामुळे हे पराभव झाले आहेत.

मान्सून कोकणात दाखल झाला, पण सर्वदूर सक्रिय नाही; शेतकऱ्यांनी पेरणीची घाई करू नये

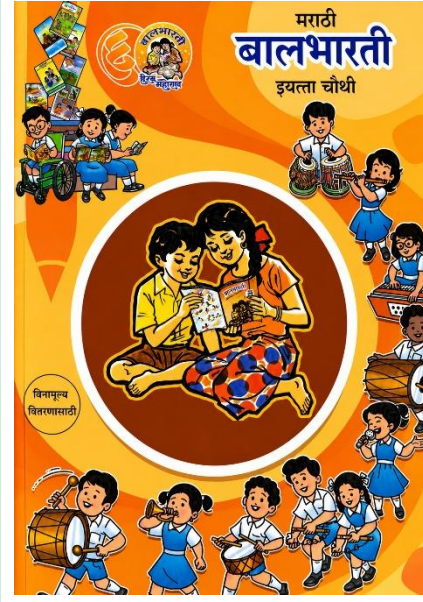


बीड (भगवंत पाळवडे) : मान्सून दक्षिण कोकणात दाखल झाला असून सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी जिल्ह्यांतील काही भागांमध्ये ९ जूनपर्यंत मध्यम ते जोरदार पावसाचा अंदाज आहे. मात्र त्यानंतर किमान १५ जूनपर्यंत राज्यातील पावसाचा एकंदरीत जोर तसेच मान्सूनच्या प्रगतीचा वेग कमी होण्याची शक्यता हवामानाच्या सध्याच्या अंदाजातून दिसून येत आहे. त्यामुळे या कालावधीत राज्यात सर्वत्र समाधानकारक पावसाची शक्यता कमी आहे. सध्याच्या हवामान अंदाजानुसार किमान

१५ जूनपर्यंत विदर्भ, मराठवाडा, खानदेश, आणि मध्य महाराष्ट्रातील काही भागांमध्ये दुपारनंतर ढग आणि विखुरलेल्या स्वरूपाचा मेघगर्जनेसह वादळी पाऊस पडण्याची शक्यता आहे. तथापि, हा पाऊस व्यापक क्षेत्रात पेरणीस पोषक ठरेल, अशी परिस्थिती अद्याप दिसत नाही. दरम्यान, किमान १२ जूनपर्यंत राज्यातील अनेक भागांमध्ये कमाल तापमान सध्याप्रमाणेच उच्च राहण्याची शक्यता आहे. विदर्भ व खानदेशात कमाल तापमान ४० अंश सेल्सिअसपेक्षा

अधिक, तर मराठवाड्यात ३५ ते ४० अंश सेल्सिअस दरम्यान राहण्याचा अंदाज आहे. कृषी व आपत्ती व्यवस्थापन विभागाकडून शेतकरी व नागरिकांना पुढीलप्रमाणे आवाहन करण्यात येत आहे :
• आगामी वादळी पावसावर अवलंबून राहून पेरणीची घाई करू नये.
• विजांच्या कडकडाटाच्या वेळी झाडाखाली, टिनशेडखाली तसेच विद्युत ट्रान्सफॉर्मर, वीज खांब आणि विद्युत वाहिन्यांच्या जवळ थांबणे टाळावे.

अय्युब पठाण यांच्या "कौतुकाची थाप" कथेचा चौथीच्या अभ्यासक्रमात समावेश



छत्रपती संभाजीनगर (प्रतिनिधी) : राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार बालभारतीच्या अभ्यासक्रमाची निर्मिती जून २०२६ पासून करण्यात आलेली आहे. यामध्ये संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यातल्या शाळांमध्ये इयत्ता चौथीच्या मराठी माध्यमातील पाठयपुस्तकात छत्रपती संभाजीनगर जिल्ह्यातील लोहगाव ता. पैठण येथील प्रसिध्द व लोकप्रिय साहित्यिक श्री. अय्युब पठाण लोहगावकर यांच्या "कष्टाच्या वाटा" या बालकथा संग्रहातील प्रेरणादायी आणि संस्कारक्षम, शैक्षणिक मूल्यांवर आधारित "कौतुकाची थाप" या कथेचा येत्या जून पासून चौथीच्या अभ्यासक्रमात समावेश बालभारतीने केला आहे. नवीन वर्षात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार यावर्षी चौथीच्या पाठयपुस्तकाची बालभारतीच्या नेमलेल्या तज्ञ समितीकडून निर्मिती केलेली असून विद्यार्थी

यांच्या अध्ययन निष्पत्तीवर आधारीत कौशल्याधिष्ठित शिक्षणावर अधिक भर देण्यात आलेला आहे. मराठवाड्यातील प्रसिध्द साहित्यिक अय्युब पठाण लोहगावकर यांच्या विविध साहित्य निर्मितीची महाराष्ट्र राज्य पाठयपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाने योग्य दखल घेऊन श्री. अय्युब पठाण यांच्या "कौतुकाची थाप" या कथेचा समावेश इयत्ता चौथीच्या पाठयपुस्तकात करण्यात आलेला आहे. येत्या जून पासून हा अभ्यासक्रम लागू करण्यात येणार असून अय्युब पठाण लोहगावकर यांचा शैक्षणिक व साहित्यक्षेत्राकडून अभिनंदन होत आहे. बॅन्डमास्टर चे शाळामास्तर झालेले अय्युब पठाण हे सध्या सेवानिवृत्त शिक्षक असून त्यांच्या वयाच्या दुप्पट म्हणजे १२० विविध सेवाभावी सेवा आणि संघटना यांचे राज्यस्तरीय साहित्य पुरस्कार अय्युब पठाण लोहगावकर यांना प्राप्त झालेले आहे. श्री. अय्युब पठाण हे गेल्या चाळीस वर्षांपासून मराठीभाषेत सातत्याने लेखन करून त्यांची आठ बालकवितासंग्रह, चार बालकथासंग्रह, तीन प्रौढ कवितासंग्रह आणि एक ललीतलेखसंग्रह अशी त्यांनी रससरशीत साहित्य संपदाची निर्मिती केलेली आहे. पाठयपुस्तकात त्यांच्या "कौतुकाची थाप" या पाठाचा समावेश झाल्याने त्यांच्यावर अभिनंदनाचा वर्षाव होत आहे.

जिंतूर येथे श्रीमत् प.प.स. योगानंद सरस्वती स्वामी महाराज यांच्या चरित्राचे तिसरे सामूहिक पारायण उत्साहात संपन्न



जिंतूर (बी.डी.रामपूरकर) : श्रीमत् प.प.स. योगानंद सरस्वती स्वामी महाराज समाधी शताब्दी सोहळा २०२८ च्या निमित्ताने आयोजित करण्यात आलेले श्रीमत् प.प.स. योगानंद सरस्वती स्वामी महाराज (७ अध्यायी) चरित्राचे तिसरे सामूहिक पारायण आज जिंतूर येथील श्री नगरीश्वर मंदिर, मेन रोड, जिंतूर येथे अत्यंत भक्तिमय आणि उत्साहपूर्ण वातावरणात संपन्न झाले. सकाळी पारायणास प्रारंभ होऊन उपस्थित भाविकांनी एकचित्ताने आणि श्रद्धाभावाने चरित्राचे सामूहिक पारायण केले. त्यानंतर अल्पोपहाराचा कार्यक्रम पार पडला. पुढे "दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा" या दिव्य नाममंत्राचे सामूहिक नामस्मरण करण्यात आले.

नामगजराने संपूर्ण परिसर भक्तिरसाने भारावून गेला. त्यानंतर पंचपदी, आरती व महाप्रसादाचा कार्यक्रम संपन्न झाला. या सोहळ्यास पूज्य श्री भक्तेशभाई महाराज तसेच श्री गुंजेशभाई महाराज यांची प्रमुख उपस्थिती लाभली. त्यांच्या शुभ उपस्थितीमुळे कार्यक्रमास विशेष आध्यात्मिक उंची प्राप्त झाली. त्यांनी उपस्थित भाविकांना गुरुसेवा, नामस्मरण आणि सामूहिक साधनेचे महत्त्व सांगून मार्गदर्शन केले. जिंतूर शहरासह परिसरातील विविध भागांतील अबालवृद्ध भाविक भक्तांनी मोठ्या संख्येने उपस्थित राहून उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला. सर्वांनी अत्यंत आनंद, भक्तिभाव आणि शिस्तबद्ध पद्धतीने कार्यक्रमाचा लाभ

घेतला. महिला, युवक आणि ज्येष्ठ नागरिकांनीही मोठ्या उत्साहाने सहभाग घेतल्याने हा सोहळा संस्मरणीय ठरला. कार्यक्रमाच्या यशस्वी आयोजनासाठी सर्व स्वयंसेवक, सेवेकरी, देणगीदार आणि भाविक भक्तांनी मनःपूर्वक परिश्रम घेतले. उपस्थित भाविकांनी अशा प्रकारचे आध्यात्मिक उपक्रम भविष्यातही नियमितपणे आयोजित करण्यात यावेत, अशी अपेक्षा व्यक्त केली. "गुरुभक्ती, नामस्मरण आणि सामूहिक साधना यांचा अद्भुत संगम अनुभवण्याची संधी या पारायण सोहळ्यामुळे जिंतूरकर भाविकांना लाभली,

१० वी, १२ वी पास (कोणतीही शाखा) विद्यार्थ्यांसाठी सुवर्ण संधी

D.M.L.T

Diploma In Medical Laboratory Technology

- महाराष्ट्र पॅरामेडीकल कॉन्सिलमध्ये नोंदणी करता येते.
- सरकारी / निमसरकारी हॉस्पिटलमध्ये लॅब असिस्टंट होण्याची संधी.
- शासकीय नोकरीसाठी मान्यता प्राप्त.
- हा कोर्स झाल्यानंतर डायरेक्ट BSC ला अॅडमिशन भेटेल ११ वी, १२ वी सायन्स करण्याची गरज नाही.

डॉ. दत्ताभाऊ पाथीकर शिक्षण प्रसारक मंडळ संचालित

मातोश्री डॉ. कंचन शांतीलालजी देसरडा पॅरामेडिकल कॉलेज.

बीबीका मकबन्याच्या मागे, हनुमान टेकडीजवळ, पहाडसिंगपुरा, छ.संभाजीनगर (औरंगाबाद.) 9405109103 8830838903

मृगाच्या धारा

आल्या आल्या भूवरी
मृगाच्या धारा
वृक्षवल्ली चिंब चिंब
हर्ष फुलवी न्यारा

आल्या आल्या भूवरी
मृगाच्या धारा
चला आता वेचूया
शुभ्र टपोच्या गारा

आल्या आल्या भूवरी
मृगाच्या धारा
वृक्षांना खोड्या करी
तो खट्याळ वारा

आल्या आल्या भूवरी
मृगाच्या धारा
गंध मातीला सुटला
तृप्त झाली वसुंधरा

आल्या आल्या भूवरी
मृगाच्या धारा
पिकेल आता अन्नधान्य
गुरांना मिळेल चारा



- रवींद्र चालीकवार
म.पो.ता.महागाव
जि.यवतमाळ
मो.९०११५५९१०६

प्रवेश सुरु

बी.ए. मराठी व
उर्दू माध्यम

एम.ए
मराठी, हिंदी,
इंग्रजी व उर्दू

बालसंगोपन

डीप्लोमा गांधी विचार

मानवी हक्क प्रमाणपत्र

संपर्क

9405109103

कोक गावाजवळील पिंपरी फाट्यावर काळाचा घाला ; एकाच कुटुंबातील तिघांचा जागीच मृत्यू

जितूर (बी. डी. रामपूरकर) : जितूर - परभणी महामार्गावरील कोक गावाजवळील पिंपरी फाट्यावर शनिवारी सायंकाळी झालेल्या भीषण अपघातात जितूर तालुक्यातील शेवडी येथील एकाच कुटुंबातील तिघांचा जागीच मृत्यू झाल्याने संपूर्ण परिसरात हळहळ व्यक्त होत आहे. एसटी बस आणि दुचाकी यांच्यात झालेल्या भीषण धडकेत तीन निरपराध जीवांचा दुर्दैवी अंत झाला.मृतांमध्ये भगवान बळीराम काळे (वय ५०), कुसाबाई भगवान काळे (वय ४०) आणि शिवम गजानन काळे (वय १२, रा. शेवडी, ता. जितूर) यांचा समावेश आहे.मिळालेल्या माहितीनुसार, काळे कुटुंबीय शनिवारी सकाळी आपल्या मेढण्याच्या घरी कौडगाव येथे धोंडे जेवणासाठी गेले होते. कार्यक्रम आटोपल्यानंतर ते दुचाकीवरून पिंपरी मार्गे शेवडीकडे परतत होते. यावेळी जितूरहून

परभणीकडे जाणाऱ्या एमएच १३ सीयू ७८३३ क्रमांकाच्या एसटी बसची आणि दुचाकी क्रमांक MH 38 k 6682 त्यांच्या दुचाकीची कोक गावाजवळील पिंपरी फाट्यावर समोरासमोर भीषण धडक झाली.धडक इतकी जोरदार होती की दुचाकीचा अक्षरशः चक्काचूर झाला आणि भगवान काळे, कुसाबाई काळे व १२ वर्षीय शिवम काळे यांचा घटनास्थळीच मृत्यू झाला. अपघातानंतर परिसरात एकच खळबळ उडाली. महामार्गावर नागरिकांची मोठी गर्दी जमली.नातेवाईकांच्या घरी कौटुंबिक कार्यक्रमासाठी गेलेले काळे कुटुंब आनंदाने परतत होते. मात्र नियतीला काही वेगळेच मान्य होते. काही क्षणांतच हसते-खेळते कुटुंब काळाच्या पडद्या आड गेले. या घटनेमुळे शेवडी गावावर शोककळा पसरली असून गावातील नागरिकांना मोठा

धक्का बसला आहे. पिंपरी फाटा पुन्हा चर्चेतकोक गावाजवळील पिंपरी फाटा हा अपघातप्रवण ठिकाण म्हणून ओळखला जातो. या ठिकाणी यापूर्वीही अनेक अपघात घडले असून सुरक्षा उपाययोजनांचा अभाव असल्याची तक्रार नागरिक सातत्याने करत आहेत. गतिरोधक, इशारा फलक आणि वाहतूक नियंत्रणाच्या उपाययोजना तातडीने करण्यात याव्यात, अशी मागणी पुन्हा एकदा जोर धरू लागली आहे.शेवडी गावावर शोककळाएकाच कुटुंबातील तिघांचा मृत्यू झाल्याने शेवडी गावात शोककळा पसरली आहे. गावातील अनेकांनी घटनास्थळी धाव घेतली. नातेवाईकांचा आक्रोश हृदय पिळवटून टाकणारा होता. संपूर्ण गावात हळहळ व्यक्त होत असून या दुर्दैवी घटनेबद्दल सर्व स्तरातून शोक व्यक्त केला जात आहे.

रोटरी आणि ग्लोबल विकास ट्रस्टच्या प्रशिक्षणातून कदेर गावातील शेतकऱ्यांना नवी दिशा.



मुरुम (प्रा.सुधीर पंचगल्लै) : खेड्यां कडे चला या महात्मा गांधी यांच्या विचारांचा मंत्र मयांक गांधी यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यरत असलेल्या ग्लोबल विकास ट्रस्ट च्या शिरसाळा येथील शेतकरी प्रशिक्षण केंद्रास रोटरी क्लब उमरगा यांच्या सौजन्याने कदेर गावातील ५० शेतकऱ्यांनी भेट देऊन शेती प्रशिक्षण पूर्ण केले.प्रशिक्षण केंद्रात आगमन होताच शेतकऱ्यांचे अत्यंत आत्मीयतेने आणि सन्मानपूर्वक स्वागत करण्यात आले. ग्रामीण भागातील अन्नदात्या शेतकऱ्यांप्रती असलेला हा आदर आणि सन्मान उपस्थित शेतकऱ्यांना त्यांच्या मनाला भावला. प्रशिक्षणाची सुरुवातच सकारात्मक वातावरणात झाल्याने सहभागी शेतकऱ्यांमध्ये उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले.प्रारंभी या प्रशिक्षण प्रकल्पाचे प्रमुख प्राचार्य डॉ संजय अस्वले यांनी शेतकरी भेटीचे आणि प्रशिक्षणाचा हेतू आपल्या प्रास्ताविकपर मार्गदर्शनात स्पष्ट केला.या प्रशिक्षणामध्ये "शेतीचा विकास म्हणजे कुटुंबाचा विकास आणि कुटुंबाचा विकास म्हणजे गावाचा विकास" हा मूलमंत्र केंद्रस्थानी ठेवण्यात आला. शेतीतील प्रत्येक टप्प्याचे महत्त्व अधोरेखित करत तज्ज्ञांनी शेतजमिनीचे व्यवस्थापन,

मातीचे आरोग्य, मशागत, पेरणी, दर्जेदार बियाण्यांची निवड, संतुलित खत व्यवस्थापन, आधुनिक कृषी यंत्रे व साधनांचा वापर, सेंद्रिय शेती तसेच माती परीक्षण यांसारख्या महत्त्वपूर्ण विषयांवर, डॉ प्रविण मांजरे, माधुकर उंडाळकर, राजाभाऊ कढभाने, वैष्णवी नवरटके, सुषमिता जयभावे आदी प्रशिक्षकांनी आणि त्यांच्या सहकार्यांनी आपल्या दिवसभराच्या सत्रात शेतकऱ्यांना सखोल मार्गदर्शनात केले.प्रशिक्षणाचा विशेष भाग म्हणून शेतकऱ्यांना विविध प्रात्यक्षिक प्रकल्पांची शिवार फेरी घडवून आणण्यात आली. यामध्ये आधुनिक फळबाग व्यवस्थापन, गोशाळा प्रकल्प, रेशीम उद्योग केंद्र, गांडूळ खत निर्मिती प्रकल्प आणि इतर पूरक कृषी व्यवसायांची माहिती प्रत्यक्ष पाहून घेण्याची संधी मिळाली. त्यामुळे केवळ सैद्धांतिक ज्ञानच नव्हे तर प्रत्यक्ष अनुभवातून शिकण्याची संधी शेतकऱ्यांना मिळाली.प्रशिक्षणानंतर शेतकऱ्यांनी आपले मनोगत व्यक्त करताना या उपक्रमाबद्दल समाधान व्यक्त केले. विशेषतः सेंद्रिय शेती, गांडूळ खत निर्मिती, फळबाग लागवड आणि पूरक कृषी व्यवसाय याबाबत त्यांनी मोठी उत्सुकता दर्शविली. अनेक शेतकऱ्यांनी आपल्या गावात

आणि शेतात हे प्रकल्प राबविण्याचा निर्धार व्यक्त केला.या प्रशिक्षणामुळे शेतकऱ्यांना आधुनिक व शाश्वत शेतीची नवी दृष्टी मिळाली असून उत्पादनवाढ, खर्चात बचत आणि पर्यावरणपूरक शेतीकडे वाटचाल करण्यासाठी प्रेरणा मिळाली आहे. ग्लोबल विकास ट्रस्टच्या या उपक्रमामुळे ग्रामीण विकास, शेतकरी सक्षमीकरण आणि आत्मनिर्भर गाव निर्मितीच्या दिशेने एक महत्त्वाचे पाऊल उचलले गेले आहे. अशा प्रशिक्षणामुळे शेतकऱ्यांचे जीवनमान उंचावण्यास आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्था अधिक सक्षम करण्यास निश्चितच मदत होणार आहे असे प्रतिपादन समारोप प्रसंगी डॉ अस्वले यानी केले. यावेळी संस्थापक मयांक गांधी यांच्याशी संवाद साधला. यावेळी त्यांनी २५ लाख वृक्षारोपण उपक्रमात सहभाग घेण्याचे आणि निसर्गाचा समतोल राखण्याचे आवाहन केले. समारोप कार्यक्रमात शेतकऱ्यांना प्रमाणपत्र वाटप केले. या प्रकल्पा साठी रोटरी क्लबचे अध्यक्ष डॉ धनंजय मेनकुदळे, सचिव राजू जोशी पुढील वर्षाचे अध्यक्ष अनिल मदनसुरे, सचिव शिवशंकर व्हडरे, सोमशंकर महाजन, डॉ अतुल बिराजदार यांनी पुढाकार घेतला.

१२ वी सायन्स व B.Sc. पास विद्यार्थ्यांसाठी

शासन मान्यताप्राप्त जॉबगॅरंटी कोर्सेस

DMLT

कालावधी २ वर्ष
पात्रता : १२ वी सायन्स

PGDMLT

कालावधी दिड वर्ष (३सेमिस्टर)
पात्रता : B.Sc.
(Microbiology, Chemistry, Botany, Zoology, Biochemistry, MLT, CLS)

X-RAY

कालावधी १ वर्ष
पात्रता : १०वी, १२ वी पास

C.T.SCAN

कालावधी १ वर्ष
पात्रता : १०वी, १२ वी पास

E.C.G.

कालावधी १ वर्ष
पात्रता : १०वी, १२ वी पास

O.T. TECHNICIAN

कालावधी २ वर्ष
पात्रता : १०वी, १२ वी पास

PG RADIOLOGY

कालावधी दिड वर्ष (३सेमिस्टर)
पात्रता : B.Sc. Physics

रेडिओलॉजी

कालावधी २ वर्ष
पात्रता : १२ वी सायन्स पास

फिजिओथेरेपी

कालावधी २ वर्ष
पात्रता : १२ वी सायन्स पास

ऑप्थोमेट्री

कालावधी २ वर्ष
पात्रता : १२ वी सायन्स पास

9405109103 | 8830838903

नो पार्किंग झोनचे उलंघन करणाऱ्या वाहनावर कार्यवाही

जितूर (बी. डी. रामपूरकर) : परिवहन मंत्री सरनाईक व एस. टी.महामंडळाच्या मुख्य सुरक्षा व दक्षता अधिकारी डॉ. नारनवरे मॅडम यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार रा.प. परभणी विभागांमध्ये अवैध प्रवासी वाहतूक प्रतिबंधक विशेष कारवाई मोहीम राबविण्यात येत असून या अंतर्गत परभणी विभागाचे विभाग नियंत्रक यांनी परभणी विभागातील सर्व आगार व्यवस्थापक, सहायक वाहतूक अधीक्षक, वाहतूक निरीक्षक

यांना त्यांच्या आगाराच्या अखत्यारीतील बस स्थानकाच्या २०० मीटर नो पार्किंग झोन मध्ये उभे राहून अवैध प्रवाशी वाहतूक करणाऱ्या वाहनावर स्थानिक पोलिसांच्या मदतीने कारवाई करण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत तसेच विभागातील दक्षता पथकामार्फत विविध बस स्थानकावर जाऊन बस स्थानकाच्या २०० मीटर नो पार्किंग झोन ची प्रभावी अंमलबजावणी करण्यात येत असून पोलिसांच्या मदतीने नो

पार्किंग झोन मध्ये उभे असलेल्या वाहनावर धडक कारवाई करण्यात येत आहे. मागील दोन दिवसात सदर मोहिमेअंतर्गत पोलिसांच्या मदतीने ५० ते ६० वाहनावर कारवाई करण्यात आलेली असून सदर मोहीम पुढील आठवडाभर राबविण्यात येणार असल्याची माहिती राज्य परिवहन महामंडळाचे परभणी विभागाचे सुरक्षा अधिकारी अ.ल. काळबांडे यांनी दिली आहे.

शिवराज्याभिषेक दिनानिमित्त मल्हारगडावर दुर्गस्वच्छता मोहिम



कन्नड (अरुण थोरात) : छत्रपती शिवाजी महाराजांनी रायगडावर हिंदवी स्वराज्याची स्थापना करून इतिहासात अजरामर ठरलेला शिवराज्याभिषेक सोहळा दि.०६ जून रोजी विविध उपक्रमांच्या माध्यमातून देश-विदेशात साजरा केला गेला. याच शिवराज्याभिषेक दिनाचे औचित्य साधून सह्याद्री प्रतिष्ठान हिंदुस्थान, चाळीसगाव विभागाच्या वतीने कन्नड जवळील औट्रमघाटातुल किल्ले मल्हारगडावर दुर्गसंवर्धनाची विशेष मोहीम राबविण्यात आली.या मोहिमेअंतर्गत गडावरील पुरातन पाण्याच्या

टाक्यात साचलेला गाळ, माती व कचरा काढून टाक्याची स्वच्छता करण्यात आली. भविष्यात अधिक जलसाठा होऊन ऐतिहासिक जलस्रोतांचे संवर्धन व्हावे, या उद्देशाने हा उपक्रम हाती घेण्यात आला. मोहिमेची सुरुवात छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या प्रतिमेचे पूजन करून करण्यात आली. त्यानंतर उपस्थित दुर्गसेवकांनी श्रमदान करत टाक्यातील मोठ्या प्रमाणावरील गाळ बाहेर काढला. टाक्यात अद्याप काही प्रमाणात गाळ शिल्लक असून तो काढण्याचे काम आगामी दुर्गसंवर्धन मोहिमांमधून पूर्ण करण्यात येणार असल्याची

माहिती केंद्रीय उपाध्यक्ष दिलीप घोरपडे यांनी दिली. गडकोटांचे संवर्धन आणि ऐतिहासिक वारशाचे जतन करण्यासाठी सह्याद्री प्रतिष्ठान सातत्याने कार्यरत असून या उपक्रमालाही दुर्गप्रेमींचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. या मोहिमेत सह्याद्री प्रतिष्ठान, चाळीसगाव विभागातील अनेक दुर्गसेवकांनी सहभाग नोंदवत श्रमदान केले.शिवराज्याभिषेक दिनानिमित्त राबविण्यात आलेल्या या उपक्रमामुळे ऐतिहासिक जलस्रोतांचे जतन होण्याबरोबरच दुर्गसंवर्धनाबाबत जनजागृतीही होत असल्याची भावना व्यक्त होत आहे.

प्रवेश सुरू

बी.ए. मराठी व उर्दू माध्यम

एम.ए मराठी, हिंदी, इंग्रजी व उर्दू

बालसंगोपन

डीप्लोमा गांधी विचार

मानवी हक्क प्रमाणपत्र

संपर्क

9405109103

पळून पळून थकले ढग

काळे काळे मेघ दाटता, नभात लागले ढग फिरू. वारे वादळ सुटले आता, पाऊस होईल खूप सुरू. १

वान्यासंगे पळू लागले, नभात काळे काळे ढग. ढगातून या वीज चमकता, उजळून निघते सारे जग. २

पळून पळून थकले ढग, भुरभुर झाले पाऊस सुरू. चला चला मुलांनो आता, पावसात भिजू मजा करू. ३

पाऊस आला पाऊस आला, मऊ विरघळू लागली माती. काळाकुट्ट अंधार दूर सारण्या, घराघरात पेटवल्या की वाती. ४

सर सर सर पाऊस पडता, बालमनाला होई सदैव हर्ष. मृग नक्षत्रात पाऊस पडता, सुखी समाधानी जाईल वर्ष. ५



- नागेश बोंतेवाड, छत्रपती संभाजीनगर

मराठवाड्यातील नं. १ चे डी.टी.पी.सेंटर
साहिल कॉम्प्युटर्स अँड प्रिंटर्स

डॉ.बा.आं.म.विद्यापीठ गेटजवळ, जयसिंगपूरा, औरंगाबाद.
मो. 8087880274, 8956362639, 9270446603, 9405109103

डी.टी.पी. (मराठी, हिंदी, इंग्रजी)

- प्रोजेक्ट रिपोर्ट
- डेझर्टेशन
- पीएच.डी./एम.फिल.थेसिस
- कलर प्रिंट
- डी.एड., एम.एड.प्रोजेक्ट
- स्कॅनिंग
- स्पायरल व हार्ड बायडींग
- लॅमिनेशन

महाराष्ट्रातील सर्वच विद्यापीठांच्या 1300 पेक्षा जास्त पीएच.डी. 1500 एम.फिल.,

4000 हून अधिक डेझर्टेशनसचा अनुभव, कुशल ऑपरेटर्स, लाईट गेल्यास

इन्व्हेंटरची सोय असलेले मराठवाड्यातील नं. 1 चे डी.टी.पी. सेंटर

अनुभव नसलेल्यांकडे जाऊन मानसिक व आर्थिक त्रास करून घेण्यापेक्षा..
अनुभवी ऑपरेटर्सकडून अचूक व उत्कृष्ट कामासाठी अवश्यक संपर्क साधा.

Contact No.- 8956362639 / 8087880274

Email - sahilcomputer05@gmail.com

जाहिरात दर

- | | |
|-------------------------|--------|
| १. पूर्ण पान (मल्टीकलर) | ५०००/- |
| २. अर्धे पान (मल्टीकलर) | ३०००/- |
| ३. पाव पान (मल्टीकलर) | २०००/- |
| ४. शुभेच्छा जाहिरात | ६००/- |

जिवलग मैत्री : आयुष्याचा खरा आधार- डॉ. राजेंद्र बगाटे



मानवी जीवन हे नातेसंबंधांच्या आधारावर उभे असलेले एक सुंदर विश्व आहे. जन्मापासून मृत्यूपर्यंत माणूस विविध नात्यांशी जोडला जातो. काही नाती जन्मतः मिळतात, काही सामाजिक रचनेतून निर्माण होतात, तर काही नाती मनाच्या गाभाऱ्यातून जन्म घेतात. या सर्व नात्यांमध्ये मैत्री हे नाते अत्यंत अनोखे, निस्वार्थ आणि जीवनाला अर्थ देणारे मानले जाते. आई-वडील, भाऊ-बहिण, नातेवाईक यांची नाती आपल्याला आपोआप मिळतात; परंतु मित्र आणि मैत्रीण ही अशी व्यक्ती असते जी आपण स्वतः निवडतो आणि जी आपल्याला मनापासून स्वीकारते. जीवनातील प्रत्येक टप्प्यावर सुख-दुःखात, यश-अपयशात, संघर्ष आणि आनंदाच्या क्षणांमध्ये खंबीरपणे साथ देणारी व्यक्ती म्हणजे जिवलग मित्र किंवा जिवलग मैत्रीण. अशा या अनमोल नात्याचा गौरव करण्यासाठी दरवर्षी ८ जून रोजी 'राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन' साजरा केला जातो. हा दिवस केवळ शुभेच्छा देण्याचा किंवा सामाजिक माध्यमांवर संदेश पाठविण्याचा नसून, आपल्या जीवनात विशेष असलेल्या मित्र-मैत्रीणांप्रती कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा, मैत्रीचे महत्त्व अधोरेखित करण्याचा आणि या नात्याचे संवर्धन करण्याचा दिवस आहे. मैत्री हा शब्द जरी लहान असला तरी त्यामागील भावना अत्यंत विशाल आहे. मैत्री म्हणजे केवळ ओळख किंवा सहवास नव्हे; ती विश्वास, जिद्दाला, समजूतदारपणा, परस्पर आदर आणि निस्वार्थ प्रेम यांची सांगड आहे. जिवलग मित्र-मैत्रीण ही अशी व्यक्ती असते जिच्यासमोर आपण कोणताही आव न आणता स्वतःसारखे राहू शकतो. मनातील आनंद, दुःख, भीती, स्वप्ने, यश, अपयश आणि गुपिते ज्यांच्यासोबत सहजपणे वाटून घेता येतात, अशी व्यक्ती जीवनात फार कमी वेळा मिळते. म्हणूनच जिवलग मैत्री ही जीवनातील सर्वांत मौल्यवान संपत्तीपैकी एक मानली जाते. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन साजरा करण्यामागे एक सुंदर आणि सकारात्मक विचार आहे. आधुनिक काळात तंत्रज्ञानामुळे संवादाची साधने वाढली असली तरी प्रत्यक्ष नात्यांमधील उब अनेकदा कमी होताना दिसते. सोशल मीडियावरील हजारां मित्रांच्या यादीत अनेक नावे असतात; परंतु मन मोकळे करण्यासाठी, संकटात धावून येण्यासाठी आणि निःस्वार्थपणे साथ देण्यासाठी मोजकेच लोक पुढे येतात. अशा परिस्थितीत हा दिवस आपल्याला खऱ्या मैत्रीची जाणीव करून देतो. आपल्यासाठी वेळ काढणाऱ्या, आपल्यावर विश्वास ठेवणाऱ्या आणि आपल्या आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनलेल्या मित्र-मैत्रीणांची आठवण करून देतो. मानवी जीवनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर मैत्रीचे महत्त्व वेगवेगळ्या स्वरूपात जाणवते. बालपणातील मैत्री ही सर्वांत निरागस असते. शाळेच्या पहिल्या दिवसापासूनच मुलांच्या आयुष्यात मित्रांचे आगमन होते. एकत्र बसणे, खेळणे, डबा वाटून खाणे, अभ्यासात मदत करणे आणि छोट्या-छोट्या गोष्टींवरून भांडणे व पुन्हा एकत्र येणे या सर्व अनुभवांमधून मैत्रीची पायाभरणी होते. बालपणीच्या मित्रांसोबतच्या आठवणी आयुष्यभर मनात जपल्या जातात. त्या आठवणींमध्ये कोणताही स्वार्थ नसतो; फक्त निरागस आनंद आणि मनापासूनचा जिद्दाला असतो. म्हणूनच अनेकदा बालपणीचे मित्र आयुष्यभरासाठी खास राहतात. किशोरावस्था आणि तरुणाईच्या काळात मैत्री अधिक गहिरी होत जाते. हा काळ व्यक्तिमत्त्व विकासाचा, करिअर घडविण्याचा आणि जीवनातील अनेक महत्त्वपूर्ण निर्णय घेण्याचा असतो. या टप्प्यावर मित्र-मैत्रीणांचा प्रभाव खूप मोठा असतो. चांगले मित्र व्यक्तीला सकारात्मक विचार देतात, योग्य सवयी लावतात आणि आत्मविश्वास वाढवतात. अनेक विद्यार्थी शिक्षणासाठी घरापासून दूर जातात. अशा वेळी मित्र-मैत्रीणांचे त्यांचे दुसरे कुटुंब बनतात. अभ्यासातील अडचणी, भविष्याची चिंता, भावनिक चढउतार आणि जीवनातील संघर्ष यामध्ये ते एकमेकांना आधार देतात. त्यामुळे या वयातील मैत्री व्यक्तिमत्त्व घडविण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावते. मानसशास्त्रीय दृष्टिकोनातून पाहिले तर मैत्री माणसाच्या मानसिक आरोग्यासाठी अत्यंत आवश्यक आहे. आधुनिक जीवनशैलीमुळे तणाव, चिंता, नैराश्य आणि एकाकीपणा यांसारख्या समस्या वाढत आहेत. अशा वेळी जिवलग मित्र-मैत्रीण हे मानसिक आधाराचे महत्त्वाचे स्रोत ठरतात. मनातील विचार मोकळेपणाने व्यक्त करता येणे, आपल्या भावना कोणीतरी समजून घेणे आणि संकटात धीर देणे यामुळे मानसिक स्वास्थ्य टिकून राहण्यास मदत होते. अनेक संशोधनांमधून असे दिसून आले आहे की मजबूत मैत्री असलेल्या व्यक्ती अधिक आनंदी, आत्मविश्वासपूर्ण आणि सकारात्मक असतात. त्यांच्या जीवनातील

समाधानाची पातळीही तुलनेने जास्त असते. भारतीय संस्कृतीत मैत्रीला अत्यंत महत्त्वाचे स्थान आहे. आपल्या पुराणांमध्ये आणि इतिहासात मैत्रीची अनेक प्रेरणादायी उदाहरणे आढळतात. त्याचप्रमाणे भारतीय साहित्य, लोकपरंपरा आणि लोककथांमध्येही मैत्रीचे विविध पैलू अधोरेखित करण्यात आले आहेत. मराठी साहित्यामध्ये मैत्रीचे वर्णन अत्यंत भावपूर्ण पद्धतीने करण्यात आले आहे. अनेक कवी आणि लेखकांनी मैत्रीच्या नात्याची महती आपल्या साहित्यकृतींमधून मांडली आहे. संत साहित्यापासून आधुनिक साहित्यापर्यंत मैत्री ही भावना सातत्याने प्रकट होत राहिली आहे. मैत्रीवरील कविता, कथा, कादंबऱ्या आणि गीते समाजाला सकारात्मक संदेश देतात. कारण मैत्री हा प्रत्येक व्यक्तीच्या आयुष्यातील अनुभवाचा भाग आहे. जिवलग मित्र-मैत्रीण हे नाते व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्त्व विकासात महत्त्वाची भूमिका बजावते. खरा मित्र आपल्याला फक्त कौतुक करत नाही, तर आपल्या चुका दाखवून देतो. तो आपल्याला योग्य मार्ग दाखवतो, चुकीच्या निर्णयांपासून परावृत्त करतो आणि चांगल्या गोष्टींसाठी प्रेरित करतो. आपल्या क्षमतांवर विश्वास ठेवून पुढे जाण्यासाठी प्रोत्साहन देतो. त्यामुळे मित्र हे केवळ सहप्रवासी नसून जीवनातील मार्गदर्शकही असतात. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिनाचा आणखी एक महत्त्वाचा पैलू म्हणजे सामाजिक ऐक्य. मैत्री ही जात, धर्म, भाषा, प्रदेश आणि आर्थिक स्तर यांसारख्या भेदांच्या पलीकडे जाणारी भावना आहे. दोन व्यक्तींमध्ये मैत्री निर्माण होण्यासाठी त्यांची मने जुळणे महत्त्वाचे असते. त्यामुळे समाजातील विविध घटकांमध्ये सौहार्द आणि एकात्मता निर्माण करण्यासाठी मैत्रीची भूमिका महत्त्वपूर्ण आहे. जिथे मैत्री असते तिथे परस्पर आदर, सहकार्य आणि समजूतदारपणा वाढतो. आजच्या डिजिटल युगात मैत्रीचे स्वरूप बदलले आहे. सोशल मीडिया, व्हॉट्सअप, इंस्टाग्राम आणि इतर डिजिटल माध्यमांमुळे लोकांशी संपर्क साधणे सोपे झाले आहे. जगाच्या कोणत्याही कोपऱ्यात असलेल्या व्यक्तींशी क्षणात संवाद साधता येतो. या माध्यमांमुळे अनेक नवीन मैत्री निर्माण होत आहेत. तथापि, आभासी मैत्री आणि प्रत्यक्ष आयुष्यातील मैत्री यांमध्ये फरक असतो. प्रत्यक्ष भेटोगाठी, भावनिक जवळीक आणि संकटातील साथ या गोष्टी खऱ्या मैत्रीचे खरे मोजमाप ठरतात. त्यामुळे तंत्रज्ञानाचा वापर करताना मानवी नात्यांची उब टिकवून ठेवणे आवश्यक आहे. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिनाच्या निमित्ताने अनेकजण आपल्या मित्र-मैत्रीणांना शुभेच्छा देतात, त्यांच्यासोबत वेळ घालवतात आणि जुन्या आठवणींना उजाळा देतात. काही लोक भेटवस्तू देतात, काही पत्र लिहितात, तर काही सामाजिक माध्यमांवर आपले प्रेम आणि कृतज्ञता व्यक्त करतात. परंतु या दिवसाचे खरे महत्त्व कृतीतून व्यक्त होते. मित्रांची विचारपूस करणे, त्यांच्यासाठी वेळ काढणे आणि त्यांच्या आनंद-दुःखात सहभागी होणे हीच खरी मैत्रीची जपणूक आहे. मैत्री टिकवण्यासाठी संवाद अत्यंत महत्त्वाचा असतो. अनेकदा गैरसमज, अहंकार किंवा संवादाचा अभाव यामुळे नात्यांमध्ये दुरावा निर्माण होतो. खऱ्या मैत्रीत मतभेद होऊ शकतात, परंतु मनभेद होऊ नयेत. जिवलग मित्र-मैत्रीण एकमेकांना समजून घेतात, चुका माफ करतात आणि नाते टिकवण्यासाठी प्रयत्न करतात. म्हणूनच मैत्री टिकवण्यासाठी विश्वास, संयम आणि परस्पर आदर आवश्यक असतो. कामाच्या ठिकाणी निर्माण होणारी मैत्रीही महत्त्वाची असते. कार्यालयीन तणाव कमी करण्यासाठी, सहकार्यांची भावना वाढवण्यासाठी आणि सकारात्मक वातावरण निर्माण करण्यासाठी मित्रत्वाचे संबंध उपयुक्त ठरतात. सहकाऱ्यांमधील मैत्रीमुळे संघभावना वाढते आणि कार्यक्षमता सुधारते. त्यामुळे व्यावसायिक यशांमध्येही मैत्रीचा वाटा असतो. वृद्धापकाळात मैत्रीचे महत्त्व अधिक प्रकर्षाने जाणवते. निवृत्तीनंतर अनेकांना एकाकीपणाचा सामना करावा लागतो. अशा वेळी जुने मित्र-मैत्रीणी जीवनात उत्साह आणि आनंद निर्माण करतात. त्यांच्या सहवासांमुळे जीवनातील रिक्ततेपणा कमी होतो. एकत्र बसून जुन्या आठवणींना उजाळा देणे, संवाद साधणे आणि परस्पर आधार देणे यामुळे वृद्धांच्या जीवनाची गुणवत्ता वाढते. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन हा कृतज्ञतेचा दिवस आहे. आपल्या आयुष्यात मित्र-मैत्रीणी दिलेल्या आधाराची, प्रेमाची आणि प्रेरणेची आठवण करून देणारा हा दिवस आहे. जीवनातील अनेक यशांमध्ये मित्रांचे योगदान असते. अनेक संकटांमधून बाहेर पडण्यासाठी त्यांची साथ महत्त्वाची ठरते. त्यामुळे या दिवसाच्या निमित्ताने त्यांच्या सहकार्यांबद्दल धन्यवाद व्यक्त करणे आवश्यक आहे. आजच्या वेगवान आणि स्पर्धात्मक जीवनात पैसा, पद आणि प्रतिष्ठा यांना मोठे महत्त्व दिले जाते. परंतु जीवनातील खरा आनंद आणि समाधान हे नात्यांमधूनच मिळते. संकटाच्या काळात बँकेतील शिल्लक किंवा पदाचा दर्जा नव्हे, तर आपल्या सोबत उभे राहणारी माणसे महत्त्वाची ठरतात. मित्र-मैत्रीणी हे अशाच विश्वासू माणसांपैकी असतात. त्यांच्या सहवासांमुळे जीवनातील संघर्ष सोपे वाटतात आणि आनंदाचे क्षण अधिक संस्मरणीय बनतात. जिवलग मैत्री : आयुष्याचा खरा आधार- डॉ. राजेंद्र बगाटे

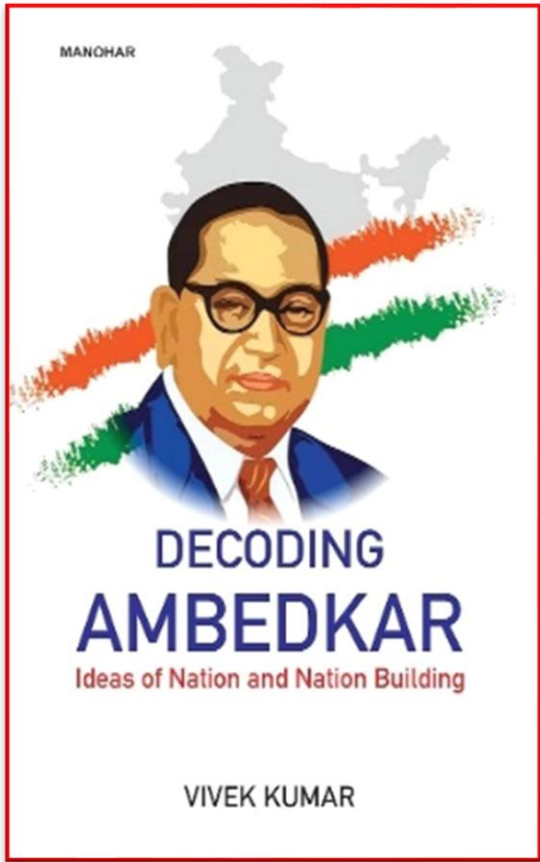
आणि जी आपल्याला मनापासून स्वीकारते. जीवनातील प्रत्येक टप्प्यावर सुख-दुःखात, यश-अपयशात, संघर्ष आणि आनंदाच्या क्षणांमध्ये खंबीरपणे साथ देणारी व्यक्ती म्हणजे जिवलग मित्र किंवा जिवलग मैत्रीण. अशा या अनमोल नात्याचा गौरव करण्यासाठी दरवर्षी ८ जून रोजी 'राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन' साजरा केला जातो. हा दिवस केवळ शुभेच्छा देण्याचा किंवा सामाजिक माध्यमांवर संदेश पाठविण्याचा नसून, आपल्या जीवनात विशेष स्थान असलेल्या मित्र-मैत्रीणांप्रती कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा, मैत्रीचे महत्त्व अधोरेखित करण्याचा आणि या नात्याचे संवर्धन करण्याचा दिवस आहे. मैत्री हा शब्द जरी लहान असला तरी त्यामागील भावना अत्यंत विशाल आहे. मैत्री म्हणजे केवळ ओळख किंवा सहवास नव्हे; ती विश्वास, जिद्दाला, समजूतदारपणा, परस्पर आदर आणि निस्वार्थ प्रेम यांची सांगड आहे. जिवलग मित्र-मैत्रीण ही अशी व्यक्ती असते जिच्यासमोर आपण कोणताही आव न आणता स्वतःसारखे राहू शकतो. मनातील आनंद, दुःख, भीती, स्वप्ने, यश, अपयश आणि गुपिते ज्यांच्यासोबत सहजपणे वाटून घेता येतात, अशी व्यक्ती जीवनात फार कमी वेळा मिळते. म्हणूनच जिवलग मैत्री ही जीवनातील सर्वांत मौल्यवान संपत्तीपैकी एक मानली जाते. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन साजरा करण्यामागे एक सुंदर आणि सकारात्मक विचार आहे. आधुनिक काळात तंत्रज्ञानामुळे संवादाची साधने वाढली असली तरी प्रत्यक्ष नात्यांमधील उब अनेकदा कमी होताना दिसते. सोशल मीडियावरील हजारां मित्रांच्या यादीत अनेक नावे असतात; परंतु मन मोकळे करण्यासाठी, संकटात धावून येण्यासाठी आणि निःस्वार्थपणे साथ देण्यासाठी मोजकेच लोक पुढे येतात. अशा परिस्थितीत हा दिवस आपल्याला खऱ्या मैत्रीची जाणीव करून देतो. आपल्यासाठी वेळ काढणाऱ्या, आपल्यावर विश्वास ठेवणाऱ्या आणि आपल्या आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनलेल्या मित्र-मैत्रीणांची आठवण करून देतो. मानवी जीवनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर मैत्रीचे महत्त्व वेगवेगळ्या स्वरूपात जाणवते. बालपणातील मैत्री ही सर्वांत निरागस असते. शाळेच्या पहिल्या दिवसापासूनच मुलांच्या आयुष्यात मित्रांचे आगमन होते. एकत्र बसणे, खेळणे, डबा वाटून खाणे, अभ्यासात मदत करणे आणि छोट्या-छोट्या गोष्टींवरून भांडणे व पुन्हा एकत्र येणे या सर्व अनुभवांमधून मैत्रीची पायाभरणी होते. बालपणीच्या मित्रांसोबतच्या आठवणी आयुष्यभर मनात जपल्या जातात. त्या आठवणींमध्ये कोणताही स्वार्थ नसतो; फक्त निरागस आनंद आणि मनापासूनचा जिद्दाला असतो. म्हणूनच अनेकदा बालपणीचे मित्र आयुष्यभरासाठी खास राहतात. किशोरावस्था आणि तरुणाईच्या काळात मैत्री अधिक गहिरी होत जाते. हा काळ व्यक्तिमत्त्व विकासाचा, करिअर घडविण्याचा आणि जीवनातील अनेक महत्त्वपूर्ण निर्णय घेण्याचा असतो. या टप्प्यावर मित्र-मैत्रीणांचा प्रभाव खूप मोठा असतो. चांगले मित्र व्यक्तीला सकारात्मक विचार देतात, योग्य सवयी लावतात आणि आत्मविश्वास वाढवतात. अनेक विद्यार्थी शिक्षणासाठी घरापासून दूर जातात. अशा वेळी मित्र-मैत्रीणांचे त्यांचे दुसरे कुटुंब बनतात. अभ्यासातील अडचणी, भविष्याची चिंता, भावनिक चढउतार आणि जीवनातील संघर्ष यामध्ये ते एकमेकांना आधार देतात. त्यामुळे या वयातील मैत्री व्यक्तिमत्त्व घडविण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावते. मानसशास्त्रीय दृष्टिकोनातून पाहिले तर मैत्री माणसाच्या मानसिक आरोग्यासाठी अत्यंत आवश्यक आहे. आधुनिक जीवनशैलीमुळे तणाव, चिंता, नैराश्य आणि एकाकीपणा यांसारख्या समस्या वाढत आहेत. अशा वेळी जिवलग मित्र-मैत्रीण हे मानसिक आधाराचे महत्त्वाचे स्रोत ठरतात. मनातील विचार मोकळेपणाने व्यक्त करता येणे, आपल्या भावना कोणीतरी समजून घेणे आणि संकटात धीर देणे यामुळे मानसिक स्वास्थ्य टिकून राहण्यास मदत होते. अनेक संशोधनांमधून असे दिसून आले आहे की मजबूत मैत्री असलेल्या व्यक्ती अधिक आनंदी, आत्मविश्वासपूर्ण आणि सकारात्मक असतात. त्यांच्या जीवनातील समाधानाची पातळीही तुलनेने जास्त असते. भारतीय संस्कृतीत मैत्रीला अत्यंत महत्त्वाचे स्थान आहे. आपल्या पुराणांमध्ये आणि इतिहासात मैत्रीची अनेक प्रेरणादायी उदाहरणे आढळतात. त्याचप्रमाणे भारतीय साहित्य, लोकपरंपरा आणि लोककथांमध्येही मैत्रीचे विविध पैलू अधोरेखित करण्यात आले आहेत. मराठी साहित्यामध्ये मैत्रीचे वर्णन अत्यंत भावपूर्ण पद्धतीने करण्यात आले आहे. अनेक कवी आणि लेखकांनी मैत्रीच्या नात्याची महती आपल्या साहित्यकृतींमधून मांडली आहे. संत साहित्यापासून आधुनिक साहित्यापर्यंत मैत्री ही भावना सातत्याने प्रकट होत राहिली आहे. मैत्रीवरील कविता, कथा, कादंबऱ्या आणि गीते समाजाला सकारात्मक संदेश देतात. कारण मैत्री हा प्रत्येक व्यक्तीच्या आयुष्यातील अनुभवाचा भाग आहे. जिवलग मित्र-मैत्रीण हे नाते व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्त्व विकासात महत्त्वाची भूमिका बजावते. खरा मित्र आपल्याला फक्त कौतुक करत नाही, तर आपल्या चुका दाखवून देतो. तो आपल्याला योग्य मार्ग दाखवतो, चुकीच्या निर्णयांपासून परावृत्त करतो आणि चांगल्या गोष्टींसाठी प्रेरित करतो. आपल्या क्षमतांवर विश्वास ठेवून पुढे जाण्यासाठी प्रोत्साहन देतो. त्यामुळे मित्र हे केवळ सहप्रवासी नसून जीवनातील मार्गदर्शकही असतात. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिनाचा आणखी एक महत्त्वाचा पैलू म्हणजे सामाजिक ऐक्य. मैत्री ही जात, धर्म, भाषा, प्रदेश आणि आर्थिक स्तर यांसारख्या भेदांच्या पलीकडे जाणारी भावना आहे. दोन व्यक्तींमध्ये मैत्री निर्माण होण्यासाठी त्यांची मने जुळणे महत्त्वाचे असते. त्यामुळे समाजातील विविध घटकांमध्ये सौहार्द आणि एकात्मता निर्माण करण्यासाठी मैत्रीची भूमिका महत्त्वपूर्ण आहे. जिथे मैत्री असते तिथे परस्पर आदर, सहकार्य आणि

समजूतदारपणा वाढतो. आजच्या डिजिटल युगात मैत्रीचे स्वरूप बदलले आहे. सोशल मीडिया, व्हॉट्सअप, इंस्टाग्राम आणि इतर डिजिटल माध्यमांमुळे लोकांशी संपर्क साधणे सोपे झाले आहे. जगाच्या कोणत्याही कोपऱ्यात असलेल्या व्यक्तींशी क्षणात संवाद साधता येतो. या माध्यमांमुळे अनेक नवीन मैत्री निर्माण होत आहेत. तथापि, आभासी मैत्री आणि प्रत्यक्ष आयुष्यातील मैत्री यांमध्ये फरक असतो. प्रत्यक्ष भेटोगाठी, भावनिक जवळीक आणि संकटातील साथ या गोष्टी खऱ्या मैत्रीचे खरे मोजमाप ठरतात. त्यामुळे तंत्रज्ञानाचा वापर करताना मानवी नात्यांची उब टिकवून ठेवणे आवश्यक आहे. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिनाच्या निमित्ताने अनेकजण आपल्या मित्र-मैत्रीणांना शुभेच्छा देतात, त्यांच्यासोबत वेळ घालवतात आणि जुन्या आठवणींना उजाळा देतात. काही लोक भेटवस्तू देतात, काही पत्र लिहितात, तर काही सामाजिक माध्यमांवर आपले प्रेम आणि कृतज्ञता व्यक्त करतात. परंतु या दिवसाचे खरे महत्त्व कृतीतून व्यक्त होते. मित्रांची विचारपूस करणे, त्यांच्यासाठी वेळ काढणे आणि त्यांच्या आनंद-दुःखात सहभागी होणे हीच खरी मैत्रीची जपणूक आहे. मैत्री टिकवण्यासाठी संवाद अत्यंत महत्त्वाचा असतो. अनेकदा गैरसमज, अहंकार किंवा संवादाचा अभाव यामुळे नात्यांमध्ये दुरावा निर्माण होतो. खऱ्या मैत्रीत मतभेद होऊ शकतात, परंतु मनभेद होऊ नयेत. जिवलग मित्र-मैत्रीण एकमेकांना समजून घेतात, चुका माफ करतात आणि नाते टिकवण्यासाठी प्रयत्न करतात. म्हणूनच मैत्री टिकवण्यासाठी विश्वास, संयम आणि परस्पर आदर आवश्यक असतो. कामाच्या ठिकाणी निर्माण होणारी मैत्रीही महत्त्वाची असते. कार्यालयीन तणाव कमी करण्यासाठी, सहकार्यांची भावना वाढवण्यासाठी आणि सकारात्मक वातावरण निर्माण करण्यासाठी मित्रत्वाचे संबंध उपयुक्त ठरतात. सहकाऱ्यांमधील मैत्रीमुळे संघभावना वाढते आणि कार्यक्षमता सुधारते. त्यामुळे व्यावसायिक यशांमध्येही मैत्रीचा वाटा असतो. वृद्धापकाळात मैत्रीचे महत्त्व अधिक प्रकर्षाने जाणवते. निवृत्तीनंतर अनेकांना एकाकीपणाचा सामना करावा लागतो. अशा वेळी जुने मित्र-मैत्रीणी जीवनात उत्साह आणि आनंद निर्माण करतात. त्यांच्या सहवासांमुळे जीवनातील रिक्ततेपणा कमी होतो. एकत्र बसून जुन्या आठवणींना उजाळा देणे, संवाद साधणे आणि परस्पर आधार देणे यामुळे वृद्धांच्या जीवनाची गुणवत्ता वाढते. राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन हा कृतज्ञतेचा दिवस आहे. आपल्या आयुष्यात मित्र-मैत्रीणी दिलेल्या आधाराची, प्रेमाची आणि प्रेरणेची आठवण करून देणारा हा दिवस आहे. जीवनातील अनेक यशांमध्ये मित्रांचे योगदान असते. अनेक संकटांमधून बाहेर पडण्यासाठी त्यांची साथ महत्त्वाची ठरते. त्यामुळे या दिवसाच्या निमित्ताने त्यांच्या सहकार्यांबद्दल धन्यवाद व्यक्त करणे आवश्यक आहे. आजच्या वेगवान आणि स्पर्धात्मक जीवनात पैसा, पद आणि प्रतिष्ठा यांना मोठे महत्त्व दिले जाते. परंतु जीवनातील खरा आनंद आणि समाधान हे नात्यांमधूनच मिळते. संकटाच्या काळात बँकेतील शिल्लक किंवा पदाचा दर्जा नव्हे, तर आपल्या सोबत उभे राहणारी माणसे महत्त्वाची ठरतात. मित्र-मैत्रीणी हे अशाच विश्वासू माणसांपैकी असतात. त्यांच्या सहवासांमुळे जीवनातील संघर्ष सोपे वाटतात आणि आनंदाचे क्षण अधिक संस्मरणीय बनतात. शेवटी असे म्हणता येईल की राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन हा मानवी जीवनातील सर्वांत सुंदर नात्याचा उत्सव आहे. मैत्री ही केवळ एक भावना नाही, तर जीवन जगण्याची एक सुंदर पद्धत आहे. प्रेम, विश्वास, निष्ठा, सहकार्य, समजूतदारपणा आणि त्याग या मूल्यांवर उभे असलेले हे नाते व्यक्तीच्या जीवनाला समृद्ध करते. जिवलग मित्र-मैत्रीण हे सुख-दुःखाचे सहप्रवासी, संघर्षातील आधारस्तंभ, यशाचे प्रेरणास्रोत आणि जीवनातील खरे साथीदार असतात. म्हणूनच ८ जून रोजी साजरा होणारा राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिन हा केवळ दिनविशेष नसून मानवी नात्यांतील जिद्दाला, विश्वास आणि प्रेम यांचा उत्सव आहे. या दिवसाच्या निमित्ताने आपण आपल्या मित्र-मैत्रीणांबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करूया, त्यांच्यासोबतचे बंध अधिक दृढ करूया आणि आयुष्यभर या अमूल्य नात्याची जपणूक करण्याचा संकल्प करूया. कारण जीवनाच्या प्रत्येक वळणावर साथ देणारा एक खरा मित्र किंवा एक मैत्रीण हीच माणसाच्या आयुष्यातील सर्वांत मोठी संपत्ती असते. मैत्रीचा हा सुगंध प्रत्येकाच्या जीवनात सदैव दरवळत राहो, हीच राष्ट्रीय जिवलग मित्र-मैत्रीण दिनानिमित्त सर्वांना मनःपूर्वक शुभेच्छा.



डॉ. राजेंद्र बगाटे
(लेखक, समाजशास्त्राचे अभ्यासक आहेत),
bagate.rajendra5@gmail.com

डीकोडिंग आंबेडकर : आयडियाज ऑफ नेशन अँड नेशन बिल्डिंग



बाबासाहेब आंबेडकरांना केवळ 'दलित नेते' किंवा 'भारतीय राज्यघटनेचे लेखक' अशा मर्यादित चौकटीत ठेवण्याचा प्रयत्न केला. समाजशास्त्रज्ञ प्रा. विवेक कुमार या प्रक्रियेला 'रिडक्शनिझम' (संक्षिप्तीकरण) म्हणतात. मात्र, जेव्हा आपण त्यांच्या विचारांच्या अथांग सागरात बुडी मारतो, तेव्हा आपल्याला जाणवते की बाबासाहेब केवळ एका वर्गाचे किंवा जातीचे नव्हते; ते आपल्या सर्वांचे आहेत. त्यांचे विचार ही समस्त मानवजातीच्या मुक्तीचे सूत्र आणि भारताला एक शक्तिशाली राष्ट्र म्हणून घडवण्याची रूपरेषा आहे. बाबासाहेबांची विद्वत्ता जागतिक दर्जाची होती. 1952 मध्ये त्यांना मानद पदवी प्रदान करताना कोलंबिया विद्यापीठाने त्यांचे वर्णन "एक थोर समाजसुधारक आणि मानवी हक्कांचे खंबीर पुरस्कर्ते" असे केले होते. आज लंडन स्कूल ऑफ इकॉनॉमिक्सपासून जपानमधील कोयासन विद्यापीठापर्यंत जगभरात त्यांचे पुतळे आणि अध्यासन केंद्रे आहेत. जेव्हा एखादा भारतीय परदेशात जातो आणि बाबासाहेबांना मिळणारा आदर पाहतो, तेव्हा तो केवळ एका समाजाचा सन्मान नसून भारतीय बुद्धिमत्तेचा अभिमान असतो. बाबासाहेब हे ते नेते आहेत ज्यांनी जागतिक स्तरावर भारताची 'बौद्धिक ओळख' निर्माण केली. म्हणूनच, ते एका जातीचे प्रतीक नसून भारताच्या जागतिक प्रतिष्ठेचा आधारस्तंभ आहेत. बाबासाहेबांनी मांडलेली 'श्रेणीबद्ध विषमता' ही संकल्पना केवळ दलितांच्या शोषणाचे स्पष्टीकरण देत नाही, तर ती संपूर्ण भारतीय सामाजिक व्यवस्थेचे निदान करते. त्यांच्या मते, भारतातील विषमता ही एका शिडीसारखी आहे— जिथे प्रत्येक जात एका जातीच्या वर आणि दुसऱ्या जातीच्या खाली आहे. ही व्यवस्था केवळ वंचितांचेच नुकसान करत नाही, तर ती उच्च जातींमध्येही 'एकाकीपणा' आणि 'द्वेष' निर्माण करते. जोपर्यंत ही श्रेणीबद्ध शिडी अस्तित्वात आहे, तोपर्यंत समाजात 'बंधुता' फोफावू शकत नाही. त्यांचा 'स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता' हा मंत्र केवळ दलितांसाठी नव्हता, तर विखुरलेल्या भारतीय समाजाला एकत्र आणण्यासाठी होता. एक सुसंस्कृत आणि पुरोगामी समाज म्हणून जगण्यासाठी आपल्याला या मूल्यांची गरज आहे; म्हणूनच, बाबासाहेब खऱ्या अर्थाने आपल्या "सामूहिक सामाजिक आरोग्याचे डॉक्टर" आहेत. बाबासाहेबांनी मांडलेले 'हिंदू कोड बिल' हा भारतातील स्त्री मुक्तीच्या इतिहासातील सर्वात मोठा टप्पा आहे. प्रा. विवेक कुमार अधोरेखित करतात की, हे विधेयक केवळ दलित महिलांसाठी नव्हते, तर सर्व जातींमधील महिलांसाठी होते—ज्याचा उद्देश त्यांना मालमत्तेत वाटा, घटस्फोटाचा अधिकार आणि सन्मानाने जगण्याचे स्वातंत्र्य मिळवून देणे हा होता. समाजशास्त्रीय पुराव्यांद्वारे बाबासाहेबांनी सिद्ध केले की, सती प्रथा, बालविवाह आणि सक्तीचे वैधव्य यांसारख्या प्रथा जातीव्यवस्था

टिकवण्यासाठी लादल्या गेल्या होत्या. त्यांचा 'सरप्लस वुमन' (अतिरिक्त स्त्री) आणि 'सरप्लस मॅन' (अतिरिक्त पुरुष) हा सिद्धांत स्पष्ट करतो की, जातीची शुद्धता जपण्यासाठी स्त्रीच्या शरीरावर आणि तिच्या स्वातंत्र्यावर पहारा ठेवला जातो. म्हणूनच, आज जेव्हा भारतातील एखादी महिला शिक्षण घेते, नोकरी करते किंवा स्वतःचे निर्णय घेते, तेव्हा त्या स्वातंत्र्याचा पाया बाबासाहेबांनी रचलेला असतो. या अर्थाने ते भारतातील प्रत्येक स्त्रियांच्या हक्क आणि अधिकाराचे पालक आहेत. बाबासाहेबांसाठी 'जाती निर्मूलन' हे केवळ सामाजिक कार्य नव्हते; तो एक 'राष्ट्रवादी' प्रकल्प होता. त्यांचा ठाम विश्वास होता की, "हजारो तुकड्यांमध्ये विभागलेला समाज स्वतःचे रक्षण करू शकत नाही." जातीने भारतीयांमध्ये 'विलगीकरणाची प्रवृत्ती' निर्माण केली आहे, जी आपल्याला संकटाच्या वेळी एकत्र येण्यापासून रोखते. त्यांनी सुचवलेला 'आंतरजातीय विवाह' हा केवळ दोन व्यक्तींना जोडण्याचे साधन नसून, 'रक्ताचे नाते' निर्माण करून संपूर्ण राष्ट्राला एका सूत्रात विणण्याचे साधन आहे. जे राष्ट्र हृदयाने जोडलेले असते ते जगात सामर्थ्यशाली बनते. अशा प्रकारे, जातीचे निर्मूलन करून भारताला मजबूत करू पाहणारे बाबासाहेब खऱ्या अर्थाने राष्ट्रवादी नेते आहेत. भारतीय संविधानाचे शिल्पकार म्हणून बाबासाहेबांनी दिलेले कायदे केवळ दलितांच्या संरक्षणासाठी नव्हते. संविधानातील 'मूलभूत अधिकार' भारतातील प्रत्येक नागरिकाला धर्म, जात किंवा लिंग विचारात न घेता सन्मानाने जगण्याची हमी देतात. 'एक माणूस, एक मत, एक मूल्य' हे तत्त्व अगदी गरीब व्यक्तीलाही राष्ट्राच्या सत्तेत समान वाटा देते. ज्या काळात अनेक युरोपीय देशांतील महिलांना मतदानाचा अधिकार नव्हता, त्या काळात बाबासाहेबांनी भारतातील प्रत्येक प्रौढ नागरिकाला तो अधिकार दिला. हे संविधान आपल्या सामूहिक स्वातंत्र्याचे संरक्षक कवच आहे आणि त्याचे निर्माण म्हणून बाबासाहेब आपल्या सर्वांचे आधारस्तंभ आहेत. बाबासाहेब केवळ समाजसुधारक नव्हते तर एक महान अर्थशास्त्रज्ञही होते. जलसंपदा नियोजनापासून ते कामगारांच्या कामाचे तास नियंत्रित करण्यापर्यंत (12 तासांवरून 8 तास करणे), त्यांचे कार्य आजही आपल्या अर्थव्यवस्थेचा पाया आहे. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची (RBI) संकल्पना त्यांच्या 'द प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी' या पुस्तकातून पुढे आली. कामगारांना किमान वेतन, रजा आणि विमा मिळवून देण्यात त्यांनी मोठी भूमिका बजावली. आज जे मध्यमवर्गीय आणि कामगार वर्ग सुरक्षित जीवन जगत आहेत, ते बाबासाहेबांच्या धोरणांमुळेच. आयुष्यभर बाबासाहेबांनी 'विवेकाचा' पुरस्कार केला. माणसाला गुलाम बनवणाऱ्या धर्मग्रंथांमधील अंधश्रद्धांना त्यांनी विरोध केला. त्यांचा "शिका, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा" हा संदेश केवळ

आंदोलनांसाठी नव्हता, तर शिक्षणाद्वारे स्वतःची प्रगती करण्यासाठी होता. त्यांना विज्ञानावर आधारित भारताचे स्वप्न पडले होते, जिथे धर्माचा अर्थ 'नैतिकता' असेल, केवळ 'कर्मकांड' नाही. हा वैज्ञानिक दृष्टिकोन आधुनिक युगात आपल्या सर्वांसाठी अत्यंत आवश्यक आहे. जीवनाच्या अंतिम टप्प्यात बाबासाहेबांनी बौद्ध धम्माचा स्वीकार केला. हा केवळ धार्मिक बदल नसून एक 'नैतिक क्रांती' होती. त्यांना असा समाज हवा होता जिथे 'पुरोहितशाही'ची मक्तेदारी नसेल, तर प्रत्येक व्यक्ती स्वतःचा मार्गदर्शक असेल (अत्त दीप भव). बंधुता म्हणजे काय? तर आपल्या सहकारी नागरिकांबद्दल आदर आणि आपुलकीची भावना. बाबासाहेबांनी शिकवले की जोपर्यंत आपण दुसऱ्याचे दुःख आपले मानत नाही, तोपर्यंत आपण समाज म्हणून यशस्वी होऊ शकत नाही. बाबासाहेबांचे विचार कार्य कोणत्याही एका सीमेत बंदिस्त होऊ शकत नाही. थोडक्यात

- जर आपण लोकशाहीवादी असू, तर ते आपल्याला 'एक मत, एक मूल्य' शिकवतात.
- जर आपण स्त्रिया असू, तर ते आपले 'हक्क आणि स्वातंत्र्य' सुरक्षित करतात.
- जर आपण शिक्षणप्रेमी असू, तर ते आपल्याला 'ज्ञानाचे महत्त्व' सांगतात.
- जर आपण देशभक्त असू, तर ते आपल्याला 'जातीमुक्त आणि सामर्थ्यशाली भारताचे' स्वप्न देतात.

आंबेडकर हे केवळ दलितांचे उद्धारकर्ते नाहीत; ते एक 'महामानव' आहेत ज्यांनी भारतीय मानसिकतेला माणुसकी शिकवली. जेव्हा आपण त्यांनी सांगितलेली विषमतेची शिडी मोडून 'मानव' म्हणून एकाच पातळीवर उभे राहू, तेव्हाच बाबासाहेब खऱ्या अर्थाने आपल्या सर्वांचे होतील. त्यांचे विचार काळाच्या बंधनात अडकलेले नाहीत; ते भारताच्या भविष्यासाठी मार्गदर्शक प्रकाश आहेत. म्हणूनच आपण अभिमानाने सांगू शकतो: होय, बाबासाहेब आपल्या सर्वांचे आहेत!

डीकोडिंग आंबेडकर : आयडियाज ऑफ नेशन अँड नेशन बिल्डिंग
लेखक : विवेक कुमार
प्रकाशक : मनोहर पब्लिशर्स अँड डिस्ट्रिब्यूटर्स
पृष्ठे: 142 / किंमत: रु 895

लेखक: प्रा. डॉ. प्रियदर्शन भवरे
समाजशास्त्र विभाग,
बद्रीनारायण बारवाले महाविद्यालय,
जालना
priyadarshanbhaware@gmail.com
com